

Vergaderjaar 2013–2014

20 043

Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa

AQ/ Nr. 98

VERSLAG VAN DE ZITTING 2014 (DERDE DEEL)

Vastgesteld 2 september 2014

1. Inleiding

De delegatie uit de beide Kamers der Staten-Generaal naar de Parlementaire Assemblée van de Raad van Europa (PACE) heeft van 23 t/m 27 juni 2014 deelgenomen aan het derde deel van de zitting 2014 in Straatsburg. Zij brengt hiermee verslag uit van haar activiteiten, van de behandeling van de tijdens deze zitting geagendeerde onderwerpen en van de bijdragen van haar leden aan de debatten over die onderwerpen. De in dit verslag vermelde nummers van documenten kunnen worden gevonden op de website van de PACE¹.

Aan het begin van de zitting heeft de delegatie een briefing ontvangen van de Permanent Vertegenwoordiger bij de Raad van Europa, mevrouw drs. Ellen Berends, voor wie dit wegens haar op handen zijnde plaatsing in Belgrado de laatste keer was dat zij de delegatie tijdens in Straatsburg zou ontmoeten.

Deze briefing stond voornamelijk in het teken van de voortgaande crisis rond Oekraïne sedert de annexatie van De Krim door Rusland. Mevrouw Berends schetste de context waarbinnen de crisis in het Comité van Ministers, waarin zowel de Russische Federatie als de Republiek Oekraïne een zetel hebben, aan de orde was en is. Zij heeft de delegatie voorts nadere informatie verschaft over de budgettaire en financiële perspectieven van de Raad van Europa tot 2020 en over de activiteiten van de Raad van Europa in het kader van ECRI en GRECO.

De delegatie heeft tijdens het gebruikelijke werkdiner op dinsdagavond afscheid genomen van mevrouw Berends. Namens haar heeft de voorzitter van de delegatie, de heer

Franken, woorden van dank en waardering uitgesproken aan het adres van mevrouw Berends die blijkt heeft gegeven een goed oog te hebben voor een optimale informatiepositie van de delegatie en voor het effectief functioneren van de delegatie tijdens haar verblijf in Straatsburg.

¹ <http://assembly.coe.int>

Op dinsdag 24 juni 2014 heeft de Assemblee na een geheime stemming de zittende Secretaris-Generaal, de heer Thorbjörn Jagland, met 156 van de 249 uitgebrachte stemmen gekozen voor een tweede ambtsperiode van 5 jaar die aanvangt op 1 oktober 2014. Zijn tegenkandidaat, de Duitse oud-minister van Justitie, mevrouw. Leutheusser-Schnarrenberger, wist 93 stemmen op zich te verzamelen.

2. De «left to die boat» en de aankomst van omvangrijke, gemengde stromen migranten aan de kust van Italië

Rapporten

Door het Committee on Migration, Refugees and Displaced Persons is een tweetal rapporten gepresenteerd. Het eerste, getiteld «The left-to-die-boat: actions and reactions» (doc. nr. 13532) is mondeling verdedigd door mevrouw Strik. Het tweede, getiteld «The large scale arrival of mixed migratory flows on Italian shores»(doc.nr. 13531) werd ingeleid door de heer Chope (VK).

De zgn. left-to-die-boat-tragedie die plaatsvond in maart/april 2011 laat veel vragen onbeantwoord. De lange lijst van missers als het gaat om samenwerking en het definiëren en erkennen van verantwoordelijkheid voor opsporings- en reddingsoperaties in de Middellandse Zee is een verhaal zonder einde geworden. Ondertussen zullen meer mannen, vrouwen en kinderen om het leven komen of vermist worden op zee. Het rapport benadrukt dat, hoewel er door lidstaten – Italië in het bijzonder – belangrijke inspanningen zijn verricht om meer levens op zee te redden, veel zorgen blijven en er nog steeds veel lessen te leren vallen en in praktijk zullen moeten worden gebracht. De gezamenlijke Europese inzet moet zijn gericht op een «zero tolerance» benadering waarbij de mazen in het net van regelgeving en in het reddings- en opvangbeleid worden gedicht.

Het rapport noemt een aantal concrete maatregelen die door de lidstaten dienen te worden genomen om te voorkomen dat er bij toekomstige reddingsoperaties op zee gaten vallen in communicatie en verantwoordelijkheid. Het rapport dringt verder aan op het in het leven roepen van legale wegen voor migratie en op het delen van de verantwoordelijkheid voor asielzoekers binnen Europa.

Met het uitspreken van de woorden: «Wij zijn in nood, wij zijn in nood, help, help, kom snel, kom snel» herinnerde mevrouw **Strik** er ter inleiding van de presentatie van haar rapport aan dat de Assemblee 2 jaren geleden, in april 2012, heeft gedebatteerd over het lot van 63 bootvluchtelingen die een pijnlijke dood stierven in de Middellandse Zee omdat niemand bereid was hen te redden. Hun boot dreef 15 dagen op zee rond en werd door talloze schepen gepasseerd. Mensen in een helikopter gooiden wat flessen water naar hen, maar lieten zich daarna niet meer zien. Een marineschip kwam zelfs zeer dicht in de buurt. De bemanning ervan zag de lijken en hoorde de angst- en hulpkreten, maar hield zich stil en voer weg.

Mevrouw Strik zei naar antwoorden voor het waarom van deze smet te hebben gezocht. Waarom liet iedereen deze mensen doodgaan terwijl er zo veel momenten zijn geweest waarop zij gered hadden kunnen worden? De conclusie luidde dat er niet één actor was geweest die had gefaald, maar vele – de NAVO, de partners met hun schepen in de buurt, kuststaten en vissers. Mevrouw Strik zei te hebben nagegaan aan welk land de helikopter en het militaire schip toebehoren omdat het overlaten van mensen aan hun dodelijke lot niet onbestraft kan blijven. In het vervolg-rapport dat vandaag aan de orde is moet worden vastgesteld dat

de antwoorden op deze vragen die de verantwoordelijken hadden kunnen aanwijzen achterwege blijven.

Spreekster vervolgde met de stelling dat de betrokken staten niet alleen nalieten reddingsacties te organiseren, maar evenmin samenwerkten om de waarheid boven tafel te krijgen. Zij deed opnieuw een dringend beroep op deze landen om haar van informatie te voorzien en ze vroeg haar collega-parlementariërs met klem hun regeringen ertoe te bewegen informatie te verschaffen over de posities van de schepen, over de communicatieapparatuur aan boord van die schepen, over satellietdata enzovoort. Het is toch moeilijk te geloven dat in deze tijden van hi-technology er geen bewijs voorhanden zou zijn van de routes en de posities van de schepen. Ook zei mevrouw Strik niet te geloven dat geen enkele staat de iedere vier uur door de Italianen uitgezonden signalen zou hebben ontvangen. In het nu gepresenteerde rapport zei mevrouw Strik een aantal aanbevelingen te hebben opgenomen die het verlies van levens in de toekomst moeten voorkomen. Terugkijkend op wat sedertdien is gebeurd kunnen we niet anders dan concluderen dat veel meer mensen – vooral door verdrinking- zijn gestorven in de Middellandse Zee.

Dat alles betekent niet dat er niets is gebeurd. Italië heeft intussen zijn wetgeving, die straf stelt op het redden van migranten, afgeschaft, hetgeen een belangrijke stap is die andere lidstaten zouden moeten volgen. Er is een regeling gekomen ten aanzien van de externe maritieme grenzen voor Frontex-operaties met duidelijke afspraken over de definitie van «nood», over de vraag wie de redding uitvoert en wie toestemming voor het aan land gaan geeft. Van belang voor vluchtelingen is dat migranten alleen dan kunnen worden teruggestuurd naar een derde land indien onderzoek heeft uitgewezen dat dat veilig is. Echter, deze algemene regels gelden alleen voor door Frontex gecoördineerde acties. Mevrouw Strik zei er vurig voor te pleiten dat alle staten dezelfde algemene regels ook voor andere acties van toepassing verklaren en op dat punt op regionale voet gaan samenwerken.

Als we willen voorkomen, zo vervolgde zij, dat de Zuidelijke lidstaten gaan proberen de verantwoordelijkheid naar hun bureaus af te schuiven, dan moeten we er voor zorgen dat het redden van drenkelingen niet betekent dat er een verantwoordelijkheid in geval van een asielerzoek volgt. De Dublin Richtlijn blokkeert Europese solidariteit. Zolang zij ongewijzigd blijft zal de EU ten minste een gezamenlijke verantwoordelijkheid moeten nemen voor asielerzoeken van mensen die zijn gered in de Middellandse Zee; elk land zal daarin gelijk moeten delen. Ter wille van de veiligheid moet de schakel tussen de redding en de verantwoordelijkheid voor wat daarop volgt worden doorgesneden.

Mevrouw Strik vervolgde haar betoog door te stellen dat er sedert haar eerste rapport veel is gebeurd. Na de tragedie in oktober 2013 bij Lampedusa, waarbij honderden mensen hun leven verloren, heeft de EU een taskforce voor de Middellandse Zee ingesteld die met oplossingen moet komen. Deze taskforce koerst vooral af op samenwerking met de transitlanden om migranten ervan te weerhouden naar Europa te reizen. Het probleem is dat die samenwerking deze transitlanden ertoe aanzet hun nationale grenzen af te schermen zonder daarbij de mensenrechten van de migranten, zoals de toegang tot asielerprocedures, basale sociale rechten en zelfs de menselijke waardigheid, te verbeteren. Migrant die vast komen te zitten in deze transitlanden krijgen het vaak zwaar te verduren en hun levens lopen gevaar. Deze samenwerking heeft de kwetsbaarheid van migranten die zonder toestemming naar Europa reizen en het gevaar van de routes die zij nemen vergroot. In haar rapport zei mevrouw Strik ervoor te hebben gepleit dat de standaarden van de mensenrechten in de transitlanden worden opgehoogd voordat de samenwerking met derde-landen wordt geëffectueerd. De EU kan haar

buren niet met verantwoordelijkheden opzadelen zonder zelf verantwoordelijkheid te nemen voor de bescherming die daarbij in het geding is. De taskforce is met een meer innovatieve oplossing gekomen in de vorm van zgn. «protected entries», waarmee vluchtelingen veilig naar Europa kunnen reizen. Mevrouw Strik wees erop dat zij in haar rapport om steun voor deze oplossing vraagt omdat daarmee het grootste gat in het beschermingssysteem wordt gedicht. Er zijn immers Europese normen voor bescherming, maar men moet wel eerst het Europese territorium hebben bereikt om die bescherming te kunnen genieten. Het is op dit moment voor vluchtelingen eenvoudigweg niet mogelijk om veilig naar Europa te reizen. Visa worden niet uitgegeven en de hulp aan mensen bij het zich opnieuw vestigen via de UNHCR vindt op te geringe schaal plaats. Syrische vluchtelingen kunnen geen bescherming meer vinden in Libanon omdat de vluchtelingenpopulatie in dat land even groot is als een kwart van de eigen bevolking. Vluchtelingen uit Eritrea zijn niet veilig voor hun eigen soldaten in de kampen van Soedan. Deze mensen hebben geen andere keus dan hun lot in handen te geven van smokkelaars voor wie een veilige reis de laagste prioriteit heeft. Is het niet cynisch dat we vluchtelingen ertoe dwingen hun levens te riskeren voordat we bereid zijn hen een veilig onderkomen te bieden? En is het niet cynisch dat staten smokkelaars de oorlog verklaren terwijl ze voor hen een markt creëren door vluchtelingen van hen afhankelijk te maken? «Protected entries» betekenen legale middelen voor vluchtelingen zoals humanitaire visa of uitnodigingen tot hervestiging dat zijn. Laten we deze instrumenten gebruiken en onze ambassades instrueren om visa uit te geven en de UNHCR vragen vluchtelingen in onze landen te helpen opvangen. Alleen dan zullen de meest kwetsbaren onder hen veilig zijn. Deze instrumenten zijn er, dus we kunnen nu beginnen. Het enige dat wij nodig hebben is politieke wil. De Europese Raad zal deze aanbeveling binnenkort bespreken, maar tot nu toe geeft de reactie weinig reden tot hoop: geen extra vluchtelingen is de enige boodschap van de EU, ongeacht de humanitaire gevolgen.

Mevrouw Strik merkte vervolgens op dat het tijd is dat er een beleid van «zero tolerance» komt ten aanzien van migranten die op zee het leven verliezen. Italië heeft ons wat extra tijd gegeven door een militaire opsporings- en reddingsoperatie, genaamd «Mare Nostrum» op te starten. Mevrouw Strik prees Italië voor deze interventie, maar zei de andere Europese staten te willen waarschuwen dat dit niet enkel en alleen de verantwoordelijkheid van Italië is. De grenzen van dat land zijn gemeenschappelijke Europese grenzen en Mare Nostrum kan op ieder moment worden stopgezet. Tegelijkertijd waarschuwt de UNHCR dat zich in de zomer meer vluchtelingen zullen aandienen omdat de zee dan rustiger is. Europa doet er dus goed aan zich op het «worst-case-scenario» voor te bereiden. Mevrouw Strik zei te hopen dat de urgentie van dit vraagstuk doordringt tot de afgevaardigden die haar vervolgens zullen overbrengen aan hun regeringen. Zij wees vervolgens op de noodkreten van de vluchtelingen die zij in haar openingswoorden had uitgesproken. In de tentoonstelling die in het Palais de l'Europe is te zien, kan men citaten lezen van migranten die het geluk hadden te worden gered. Sommigen zagen hun kameraden in de golven verdwijnen. Mevrouw Strik zei te willen besluiten met een citaat van een visser die deed wat hij moest doen: «Het kleine meisje was de eerste die wij aan boord namen. Toen ik haar in mijn armen had maakte ik me geen zorgen meer over het geld of de verloren tijd. Op dat moment had ik de mensheid gered. Als je op zee iemand ziet drijven kun je niet de andere kant op kijken.»

Resoluties

Het debat over deze rapporten is afgesloten met de aanvaarding van twee resoluties (nrs. 1999 en 2000) en twee aanbevelingen (nrs. 2046 en 2047).

3. Evaluatie van de implementatie van de hervorming van de Parlementaire Assemblee

Rapport

Door het Committee on Rules of Procedure, Immunities and Institutional Affairs is een rapport uitgebracht dat een evaluatie bevat van de hervormingen waartoe de Parlementaire Assemblee in 2011, na een breed opgezette consultatieronde onder alle betrokkenen, had besloten. Die hervormingen behelsden maatregelen die waren gericht op de verhoging van de efficiency van haar werkwijze, vergroting van de samenhang tussen organisatiestructuur en instrumenten, versterking van de politieke relevantie en geloofwaardigheid en de zichtbaarheid van de acties, bevordering van de participatie van haar leden en het bereiken van een betere interactie tussen de Assemblee en de nationale parlementen. De evaluatie van de in de afgelopen jaren getroffen maatregelen laat zien dat zij voldoen aan de verwachtingen van de leden van de Assemblee en de nationale delegaties en positieve resultaten hebben opgeleverd. De inspanningen moeten echter doorgaan in het bijzonder om de interesse van de nationale parlementen, maar ook die van de media en van de Europese burgers in het werk van de Assemblee te blijven houden te meer daar er onder de delegaties een sterke overtuiging heerst dat er meer gedaan moet worden om de sterke kanten van de Assemblee beter te benutten. In het kader van de follow-up van de hervormingen is gebleken dat enkele artikelen van de Rules of Procedure van de Assemblee verduidelijking, aanvulling of herziening behoeven om beter bij de parlementaire praktijk aan te sluiten. In dat verband wordt voorgesteld om een volwaardige commissie voor de benoeming van rechters bij het EHRM in te stellen.

De heer **Kox** heeft namens de fractie van Verenigd Europees Links aan het debat deelgenomen. Hij dankte de rapporteurs en sprak ook een woord van dank aan het adres van oud-President Mignon die de hervormingswerkzaamheden heeft voorbereid.

Zoals het rapport vaststelt, vallen er substantiële verbeteringen in het functioneren van de Assemblee waar te nemen. Maar er zijn, zo hebben de leden, de delegaties en de fracties aangegeven, ook elementen die nog verdere aandacht behoeven.

Die ideeën zijn door opeenvolgende rapporteurs verzameld.

De commissie heeft over de voorstellen die door de rapporteur van het voorliggende rapport zijn opgesteld op basis van de ontvangen commentaren gedebatteerd. Het goede nieuws is, zo merkte de heer Kox op, dat we unaniem besloten hebben dat de ontwerp-resolutie zou moeten worden aanvaard. Dat is een compliment aan de rapporteur die zorgvuldig heeft geluisterd naar wat de Assemblee te zeggen had over de aanpassingen in het reglement en de werkwijze.

Tegelijk met de steun die de heer Kox wenste uit te spreken voor alle voorstellen zei hij één element te willen benadrukken; het gaat daarbij om het voorstel om de huidige subcommissie voor de benoeming van rechters te willen vervangen door een vaste commissie. De fractie van Verenigd Europees Links ziet dat als een duidelijke verbetering omdat de politieke fracties daarmee de mogelijkheid krijgen hun beste leden voor dat belangrijke werk van de Assemblee aan te wijzen. De rapporteur had meegedeeld dat punt in haar beschouwingen mee te nemen.

Zij heeft – met goede argumenten – ook voorgesteld deze nieuwe vaste commissie te laten bestaan uit 20 leden met 20 plaatsvervangers. Dat voorstel is in de commissies besproken en er circuleren nu amendementen om dat aantal te brengen op 47. De Heer Kox zei begrip te hebben voor de argumenten van de indieners van die amendementen. Er is niets tegen om meer mensen te betrekken bij het werk van deze commissie.

Maar het gaat wel om een bijzondere commissie en er zullen garanties moeten zijn dat datgene wat in de commissie wordt besproken binnen de commissie blijft. Anders zullen mensen zich niet meer opwerpen als kandidaat voor de functie van rechter bij het EHRM. De heer Kox zei de rapporteur te zullen steunen in haar pleidooi dat 20 leden in dit geval voldoende is en dat de desbetreffende amendementen niet moeten worden aanvaard.

Ter afsluiting merkte de heer Kox op dat deze aanpassing van de regels niet betrekking heeft op de positie van de delegaties van de Partners voor Democratie van de Assemblee. Hij zei zijn gedachten daarover niet te hebben kunnen delen met de rapporteur. Bij een volgende herziening zou dit onderwerp aan de orde gesteld moeten worden omdat deze delegaties volop bij het werk van de Assemblee zijn betrokken.

Resolutie

Aan het einde van het debat heeft de Assemblee een resolutie aanvaard die kan worden gevonden onder nummer 2002.

4. Herdenkingsceremonie ter gelegenheid van de honderdste verjaardag van de Eerste Wereldoorlog

Op woensdag 25 juni heeft de Parlementaire Assemblee tijdens een korte herdenkingsplechtigheid stilgestaan bij het begin van de Eerste Wereldoorlog, 28 juni 1914, de dag waarop Oostenrijks Aartshertog Franz Ferdinand in Serajevo werd vermoord. Het woord werd gevoerd door de President van de Assemblee, mevr. Anne Brasseur, de Secretaris-Generaal, de heer Thorbjörn Jagland en de voorzitters van de politieke groepen.

De heer **Kox** voerde het woord namens de fractie van Verenigd Europees Links en merkte op dat op de militaire begraafplaats van Vladslo in het Belgische West-Vlaanderen twee intens treurende ouders uitkijken over de graven van meer dan 25000 gevallen soldaten. Eén van die soldaten is Peter Kollwitz en de treurende ouders zijn zijn vader en moeder, Karl en Käthe Kolwitz. Peter stierf op 24 oktober 1914. Hij was 19 jaar oud. Als vrijwilliger vol idealen en vaderlandsliefde werd hij opgeroepen om in het Duitse leger te dienen tegen de Fransen en de Britten, maar kwam hij niet verder dan het riviertje de IJzer in België. Hij ligt daar nu meer dan honderd jaar.

De sculptuur van Käthe Kolwitz verbeeldt de ouders van Peter die iedere dag en iedere nacht over hem uitkijken, over hem treuren en zich voor altijd mede schuldig voelen voor zijn dood. Zij hadden immers een oorlog gesteund – zoals zo vele ouders elders – die was begonnen door hun regeringen, politici en militairen. Tezamen, tussen 1914 en 1918, stuurden zij hun kinderen de Eerste Wereldoorlog in en het leven uit. Peter Kolwitz ging de oorlog in voor zijn idealen en zijn vaderland, maar na zijn dood begreep zijn moeder dat oorlog in zijn diepste zin pure waanzin is. Haar dode zoon bezorgde haar en haar man een wond die nooit meer zou helen en het inzicht dat dat zo had moeten zijn.

Wij zeggen nu dat de oorlog begon in 1914 en eindigde in 1918, maar voor miljoenen moeders, vaders en kinderen is zij nooit geëindigd. Nog steeds bezoeken miljoenen mensen de uitgestrekte Eerste Wereldoorlog-grafvelden door heel Europa. Zij liggen vol met Europeanen – Russen, Duitsers, Fransen, Britten, Italianen, Roemenen, Turken, Bulgaren, Belgen en vele anderen. De oorlog drong zelfs door tot de wereld buiten Europa en soldaten en burgers stierven – Amerikanen, Afrikanen en Aziaten. Niettemin was de Eerste Wereldoorlog hoofdzakelijk een Europese oorlog

die werd uitgevochten in dat deel van de wereld dat graag wenste te worden gezien als het meest beschaafde.

De Eerste Wereldoorlog was geen natuurramp maar een catastrofe van menselijke makelij. Wij beschikken nu over talloze studies die uitleggen hoe het zo ver heeft kunnen komen en hoe de oorlog is verlopen, maar geen enkele uitleg kan een verontschuldiging bieden voor deze door mensen veroorzaakte ramp. Wij mensen dragen er de verantwoordelijkheid voor en de in de eerste plaats behorende politici tot de schuldigen.

Tien maanden voor het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog vond de officiële opening van het Vredespaleis in Den Haag plaats. De Russische Tsaar had daartoe een legaat gedoneerd, een Amerikaanse staalmagnaat had de financiering geregeld en de Nederlandse regering had een locatie gevonden voor het paleis, waarin een Internationaal Hof van Arbitrage zich voortaan zou uitspreken over internationale conflicten en zo oorlogen zou voorkomen. In die tijd werd het boek van Norman Angell getiteld «The Great Illusion», dat verklaarde waarom oorlog tussen geciviliseerde, ontwikkelde samenlevingen geen zin zou hebben en geen enkel doel in onze moderne tijd zou dienen, gelezen en alom geprezen. Het was in 1913 al aan zijn vierde oplage toe en in 1933 werd de schrijver geëerd met de Nobel Prijs voor de Vrede. In die jaren echter had de Eerste Wereldoorlog al laten zien dat men niet naar hem had geluisterd en de Tweede Wereldoorlog, die op handen was liet zien dat men nog steeds niet naar hem luisterde.

Terwijl het Vredespaleis werd geopend en aan de «Great Illusion» de betekenis werd toegekend van Darwins» «The Origin of Species» raasde de wapenwedloop voort. Wereldwijd werden kort durende militaire bondgenootschappen gevormd die vanaf juni 1914 zouden leiden tot een catastrofale kettingreactie als gevolg waarvan miljoenen mensen zouden worden gedood of ernstig gewond, vier wereldrijken ten onder zouden gaan, mensen verdeeld zouden raken, landen uiteen gereten en de menselijke beschaving gehavend zouden worden.

De Parlementaire Assemblee van de Raad van Europa kan en moet als belangrijk platform dienen waar, op permanente basis gekozen vertegenwoordigers van de volken van alle lidstaten elkaar kunnen ontmoeten en met elkaar kunnen discussiëren over de vraag hoe de rechtsstaat kan worden bevorderd, hoe mensenrechten kunnen worden beschermd en hoe de democratie ontwikkeld en uitgebreid kan worden. Dat alles om te voorkomen dat een deel of het gehele Europese continent opnieuw wordt geconfronteerd met de waanzin van een gewapend conflict en een oorlog en om ervoor te zorgen dat we vreedzame oplossingen vinden voor de vele gewapende conflicten die zich hebben voorgedaan en die landen en volken zullen blijven verdelen en verscheuren.

Als we oorlog willen voorkomen moeten we het over vrede hebben, hoe moeilijk dat soms ook is. Falen is geen optie: de prijs is eenvoudigweg te hoog. Zoals we de Eerste Wereldoorlog gedenken zo moeten we de Europese Conventie voor de Rechten van de Mens vieren en moeten we ons inzetten om pal te staan voor de daarin verwoorde rechten, voor iedere afzonderlijke burger.

5. Parlementaire bijdragen aan de oplossing van het conflict in de Westelijke Sahara

Rapport

In een door het Committee on Political Affairs and Democracy uitgebracht rapport (doc.nr. 13526) wordt de noodzaak om de onderhandelingen over een duurzame en wederzijds aanvaardbare oplossing van het conflict in de Westelijke Sahara, onder auspiciën van de VN voort te zetten, onderschreven. De commissie roept de partijen in het verlengde daarvan op blijk te geven van realisme en bereidheid tot het sluiten van compromissen opdat de onderhandelingen voortgang zullen vinden. Zij moedigt alle lidstaten van de Raad van Europa voorts aan hun inspanningen, gericht op het vinden van een definitieve politieke oplossing te verdubbelen en te bundelen teneinde duurzame veiligheid en stabiliteit in de Sahel-Saharan-regio te kunnen bereiken.

Ondanks de voortgang die Marokko heeft geboekt in diverse dossiers op het gebied van mensenrechten en democratie is de commissie bezorgd over een aantal vermeende schendingen van mensenrechten in de Westelijke Sahara en over de humanitaire situatie in de Tindouf-kampen; zij doet daarom een aantal aanbevelingen die zijn gericht aan het adres van de Marokkaanse autoriteiten en aan de vertegenwoordigers van het Polisario Front en van Algerije.

In het bijzonder zou het parlement van Marokko moeten worden uitgenodigd om door te gaan met het ontwikkelen van een mensenrechten-cultuur in de Westelijke Sahara en zich open te stellen voor discussies met alle vertegenwoordigers van de gemeenschap in Saharan, maar ook met vertegenwoordigers van het Polisario Front in de Tindouf-kampen om zo wederzijds vertrouwen op te bouwen en onderhandelingen mogelijk te maken.

Debat

Aan het debat over dit rapport is deelgenomen door mevrouw **Arib** die – na de heer Jagland te hebben gefeliciteerd met zijn herbenoeming – de rapporteur, mevr. Pasquir, complimenteerde met haar interessante rapport dat een bijdrage zou kunnen betekenen aan een betere dialoog tussen de partijen. Mevrouw Arib zei het belangrijk te vinden dat de Parlementaire Assemblee van de Raad van Europa de samenwerking tussen de verschillende partijen, inclusief de Nationale Mensenrechten Raad en het Internationale Rode Kruis, aanmoedigt en in het conflict naar oplossingen zoekt voor het vraagstuk van vermiste personen.

Het is ook belangrijk dat de mensenrechten in de kampen worden gerespecteerd en dat we een dialoog op gang brengen tussen de niet erkende gemeenschap van Sahrawi, de mensenrechtenactivisten in de Tindouf-kampen, het Algerijnse parlement en vertegenwoordigers van het Polisario Front zodat er onderhandelingen van de grond komen.

Het is, zo vervolgde mevrouw Arib, nuttig dat dit debat wordt gevoerd in een geest van wederzijds respect en vanuit de wens om in dit langdurige conflict oplossingen te bereiken, immers, dit conflict duurt al langer dan 40 jaar en heeft al zo veel levens gekost. Het is in het belang van alle partijen dat naar oplossingen wordt gezocht. Misschien kan dit rapport de basis vormen zo'n oplossing zijn, door samen te werken met de VN.

Resolutie

Bij de afsluiting van dit debat heeft de Assemblee een resolutie aangenomen met het nummer 2003.

6. Identiteiten en diversiteit binnen interculturele gemeenschappen; Integratie van migranten in Europa: de behoefte aan proactief, lange-termijn en wereldomvattend beleid

Rapporten

In een zgn. «joint debate» debat heeft de Assemblee een tweetal rapporten behandeld, het eerste gepresenteerd door het Committee on Culture, Science, Education and Media, getiteld: «Identities and diversity within intercultural societies» (doc.nr. 13522), het tweede gepresenteerd door het Committee on Migration, Refugees and Displaced Persons onder de titel: «Integration of migrants in Europe: the need for a proactive, longterm and global policy»(doc.nr 13530).

Het eerstgenoemde rapport (13522) stelt vast dat individuele en collectieve identiteiten zich in het huidige Europa in hoog tempo ontwikkelen, gedeeltelijk als gevolg van grensoverschrijdende migratie die ertoe heeft geleid dat de etnische diversiteit in de meeste landen is toegenomen. Terwijl de globalisering gestaag voortgaat reizen individuen steeds vaker naar verre bestemmingen, kiezen zij er steeds vaker in het buitenland te werken en zorgt ook het internet er voor dat culturele grenzen verdwijnen. Toenemende aantallen individuen, maar vooral jongeren, genieten «composite identities» die niet langer beperkt zijn tot een collectieve identiteit die samenhangt met een bepaalde etnische of religieuze groep. Als met culturele verschillen echter niet positief wordt omgegaan kan dat leiden tot radicalisering, tot verlamdende vormen van conflict en zelfs tot geweld. De commissie voor Cultuur, Wetenschap, Onderwijs en Media is gealarmeerd door de toename van antidemocratische en xenofobische politieke partijen in Europa en wijst met nadruk op de positieve rol van verschillende culturen bij het opbouwen van nationale identiteiten en van een Europese identiteit. Deze identiteiten behoren de hedendaagse werkelijkheid van onze steeds intercultureler wordende samenleving en de op positieve wijze gekenmerkte diversiteit, pluralisme, respect voor mensenrechten en waardigheid te weerspiegelen. De commissie roept daarom op tot een radicale omslag in het politieke discours en tot actie zodat nieuwe wegen worden gevonden om culturele diversiteit te waarderen als een positieve factor voor vernieuwing en ontwikkeling. Staten zouden daar een lange-termijn-doelstelling van moeten maken door een allesomvattende «interculturele strategie» te ontwikkelen die is gericht op bewustwording en betrokkenheid in de samenleving, verbondenheid tussen «stakeholders», aanpak van racisme, planning van diversiteit en opbouw van een interculturele economie.

Rapport nr. 13530 stelt vast dat de mate van integratie van migranten over het algemeen genomen onbevredigend is. Migranten blijven kampen met economische en sociale ongelijkheid die leidt tot isolement en groei van migrantengetto's. Tegen die achtergrond én om te komen tot betere integratie van migranten benadrukt de Assemblee de noodzaak om terug te keren naar integraal beleid dat o.a. voorziet in het aanbieden van beroepsonderwijs en de erkenning van diploma's en, zo mogelijk, in het verlenen van vergunningen voor langdurig verblijf.

Debat

Aan het debat over deze rapporten is deelgenomen door mevrouw **Faber-Van de Klashorst**. Zij stelde vast dat de Raad van Europa aangeeft dat culturele diversiteit van essentieel belang is voor een humane samenleving en een stabiel Europa. Daarom wil men meer ruimte geven aan meer culturen, die door de immigratiestroom Europa ingepompt worden. En culturele gewoonten van het bestaande Europa, die niet stroken met deze instroom moeten worden geëlimineerd.

Burgerrechten moeten geharmoniseerd worden voor alle burgers ongeacht hun achtergrond of culturele origine. Maar wat wordt er dan geharmoniseerd? Wordt ons huidige burgerrecht geharmoniseerd met de Sharia? Want men wil ook van iedereen de culturele en religieuze banden erkennen en eerbiedigen. Er zijn in Europa thans Sharia rechtbanken. Voor vrouwen is dit een ware nachtmerrie.

Rapport 13522 stelt, zo vervolgde mevrouw Faber-Van de Klashorst, dat er een halt moet worden toegeroepen aan anti-democratische, populistische, xenofobische partijen. Hier wordt xenofobie verward met realisme. Door deze partijen te ridiculiseren en te demoniseren hoeft men het niet meer te hebben over de echte problemen. Ook wordt er gemakkelijk aan voorbij gegaan dat de politici van deze partijen op democratische wijze gekozen zijn.

Meer dan 50% van de Europese bevolking wijst de multiculturele samenleving af. De populistische partijen zijn de enige die dit deel van de bevolking in deze vertegenwoordigen.

En de politieke elite? Trekt die zich dit aan? Nee, het volk moet heropgevoed worden. Te beginnen op de kinderdagverblijven en vervolgens tijdens de gehele schooltijd. Leraren moeten geschoold worden om de zegeningen van de multiculturele samenleving in de kinderbreinen te laten kiemen, terwijl de imams doorgaan met het haat zaaien tegen de minderwaardigen. Nu al worden Nederlandse schoolkinderen gedwongen tot een moskeebezoek.

Ook moeten de media aangespoord worden om de multiculturele samenleving te bewieroken en te ageren tegen de populistische partijen. En met een handvol Euro's is dat zo voor elkaar.

Dit rapport heeft, aldus mevrouw Faber-Van de Klashorst, als doel om vooral de Islam ruimte te geven om tot volle wasdom te laten komen binnen Europa. Er wordt zelfs gesteld, dat de historie van Europa niet te verklaren is zonder de Islamitische bijdrage op de diverse vlakken zoals wetenschap, kunst, literatuur en filosofie. Hier wordt de Islam verward met de Midden-Oosten-regio. Zodra de Islam dominant werd in dit gebied, kwam er nog weinig hoogstaands uit. Islam leidt tot passiviteit. Dat ziet men ook terug in het aantal Nobelprijzen: slechts 7 Nobelprijzen op 1,4 miljard moslims. Ter vergelijking, 187 Nobelprijzen uit een Joodse bevolking van 12 miljoen.

Dit loopt ook parallel met de achterstand in de Islamitische landen en het moderne Israël.

Voor een hoger welvaartsniveau komen de immigranten naar Europa. In Europa aangekomen willen ze het hier maken, zoals het in het land van herkomst is. De vaar is wie dit nog kan volgen.

Dit rapport pleit voor een multiculturele samenleving. Men gaat voorbij aan het feit dat de Islam dominant wil zijn en zich aan geen enkele ander cultuur aanpast. Hoe sterker de Islam wordt binnen Europa, des te agressiever zal ze worden. Het is niet voor niets dat het eens multiculturele Midden-Oosten nu een mono-cultuur is. En dan vermeldt het rapport ook nog dat culturele diversiteit herkend moet worden als innovatieve factor. Op het moment dat de Islam dominant wordt in Europa worden wij terug geworpen naar de Middeleeuwen en daar is niets innovatiefs aan, zo besloot mevrouw Faber-Van de Klashorst haar bijdrage.

Mevrouw **Strik** heeft eveneens aan het debat deelgenomen. Zij begon haar betoog met het uitspreken van woorden van dank aan de rapporteurs voor hun constructieve rapporten waarin zij aan veel verschillende kanten van integratie en diversiteit aandacht besteden, zoals de sociaaleconomische aspecten, de politieke participatie, taal, sociale cohesie, culturele verscheidenheid en non-discriminatie. Alleen een integrale benadering kan leiden tot een effectief migratiebeleid. Die gedachte wordt door beide

rapporteurs onderschreven. Integratie en participatie komt alle partijen in de samenleving ten goede. Om dat te bereiken zijn inspanningen van alle actoren – autoriteiten, inwoners en migranten – nodig.

In veel landen zijn verschillende generaties geleden al grote gemeenschappen van migranten gevestigd. Vooral degenen die hier zijn geboren of er vanaf hun jeugd zijn opgegroeid beschouwen zichzelf niet als immigranten, maar als burgers van het land waar zij leven. Voor hen kan het behoorlijk confronterend zijn als de buitenwereld een andere perceptie heeft, hetgeen zij merken als ze bijvoorbeeld solliciteren voor een baan. Mensen kunnen een gevoel ergens bij te horen alleen ontwikkelen als dat ergens bij horen van twee kanten wordt ervaren. Het is daarom schokkend om in het rapport te lezen hoe vaak migranten nog steeds worden gediscrimineerd op de arbeidsmarkt. Bijgevolg is hun aandeel in de werkloosheid relatief hoog en werken zij vaker in functies waarvoor ze overgekwalificeerd zijn. Migranten worden het hardst getroffen in tijden van economische crisis en werkloosheid, zoals nu. Participatie in de arbeidsmarkt is cruciaal voor mensen, niet alleen omdat ze daarmee in hun levensonderhoud kunnen voorzien, maar vooral omdat ze daardoor deel kunnen hebben aan de samenleving en zelfvertrouwen en persoonlijke groei kunnen ervaren.

Ofschoon, zo vervolgde mevrouw Strik, discriminatie moeilijk te bestrijden is, dienen de lidstaten dit fenomeen serieus te nemen en het met alle hun ter beschikking staande middelen moeten te bestrijden. Verder kunnen toegang tot onderwijs en talencursussen migranten helpen om zich te kwalificeren en aan de maatschappij te participeren. Misschien is belangrijkste voorwaarde voor integratie wel een veilige woonomgeving. Die veiligheid stimuleert migranten om in hun toekomst in Europa te investeren en zij betekent tegelijkertijd dat zij geen energie meer verspillen aan hun vrees voor uitzetting. Een permanente verblijfsstatus verschaft hen die zekerheid en biedt hen meer mogelijkheden tot integratie. De meeste werkgevers bijvoorbeeld geven de voorkeur aan migranten die een permanente status hebben. Het is ook veel gemakkelijker om een huis te kopen indien men die status heeft. Ook tot andere rechten heeft men beter toegang indien men die status heeft. Het staatsburgerschap geeft nog meer zekerheid en ook het recht op politieke participatie. De lidstaten hebben een groot belang bij het bevorderen van de integratie van migranten. Zij dienen daarom toegankelijke procedures voor het verkrijgen van de permanente verblijfsstatus en het staatsburgerschap op te stellen, rekening houdend met de mogelijkheden en het kennisniveau van de migranten.

Mevrouw Strik merkte verder op dat landen hun integratiebeleid ontwikkelen met vallen en opstaan. In de laatste 10 jaar is de nadruk in een aantal landen verschoven van integratie als gemeenschappelijke verantwoordelijkheid naar integratie als alleen-verantwoordelijkheid van de migrant. Migranten moeten bewijzen dat ze goed geïntegreerd zijn voordat hen de meer zekerheid biedende verblijfsstatus wordt gegeven. Dat is een complete omdraaiing van de eerdere notie dat sociale en burgerlijke rechten de integratie bevorderen. Als we, zo stelde mevrouw Strik, integratie werkelijk beschouwen als bevorderlijk voor de samenleving dan moeten we migranten ook de middelen geven om goed te integreren. Dat vereist goede toegang tot het onderwijs en de arbeidsmarkt, goede toegang tot de permanente verblijfsstatus of burgerschap en het recht op familiehereniging. Omgekeerd kan de samenleving eisen dat migranten de taal leren en participeren. Een ondersteunende en open houding van de kant van de overheid en de samenleving is doorslaggevend voor succes.

Ter afsluiting merkte mevrouw Strik op dat, zoals als de bijdrage van een ander lid van de Nederlandse delegatie moge blijken, de open houding die nodig is voor succesvolle integratie, onder druk staat in Nederland. Sommige politici «framen» migranten als probleemveroorzakers. In dat

opzicht voeden zij het wantrouwen, de angst en de haat jegens migranten. Het ergste is dat ze migranten het thuis-gevoel en het gevoel één van ons te zijn afnemen. Het is onze taak, aldus mevrouw Strik, die tendens te keren.

Resoluties en aanbeveling

Het debat over deze rapporten is afgesloten met de aanvaarding van twee resoluties (nrs. 2005 en 2006) en van een aanbeveling (nr. 2049).

7. Uitdagingen voor de Ontwikkelingsbank van de Raad van Europa

Rapport

Het Committee on Social Affairs, Health and Sustainable Development heeft een rapport uitgebracht over de uitdagingen waarvoor de Ontwikkelingsbank van de Raad van Europa (CEB) zich ziet gesteld (doc.nr. 13513). Het rapport stelt vast dat in deze barre economische tijden het verlichten van sociale nood één van de belangrijke politieke prioriteiten – en opdrachten – voor de lidstaten van de Raad van Europa is. Daartoe kunnen veel landen rekenen op de steun van de Ontwikkelingsbank van de Raad van Europa, een bijzondere investeerder met een sociale rol. De Bank als zodanig heeft op een slimme manier door de roerige economische omgeving en de recente beperkende voorschriften heen gelaveerd door haar oriëntatie, structuren en haar bestuur aan te passen. Zij moet in diezelfde richting doorgaan en daarbij voortbouwen op het door de leden gedeelde gevoel van een gemeenschappelijk doel en een gezamenlijke ambitie. Het rapport moedigt de Bank aan haar banden met de Raad van Europa te blijven versterken om daarmee haar invloed en relatieve voordeel, vooral in niche-activiteiten, te maximaliseren. Sectorale prioriteiten (inclusief de rechterlijke macht, publieke dienstverlening, gezondheidszorg en asielfaciliteiten) en niet-EU-landen in Zuidoost Europa vragen om meer investeringen naast projecten die de werkgelegenheid stimuleren. Ook parlementariërs zouden een actievere rol kunnen spelen bij het promoten van initiatieven voor nieuwe projecten in hun landen. Verdere aanbevelingen aan de ECB hameren op de noodzaak van voortgaande verbetering van aansturing en projectkwaliteit. Zij richten zich in het bijzonder op voorstellen om overeenstemming te bereiken over de verschillende varianten van hervorming en een tijdpad, op samenwerking met institutionele partners en lidstaten op het gebied van projectmanagement, op pogingen de directe financiering van projecten aan te wakkeren en op de zichtbaarheid van de Bank, maar eveneens op acties om de impact van de evaluatie van projecten op werkgelegenheidsterrein te versterken.

Debat

De rapporteur van de commissie, de heer **Elzinga**, heeft het rapport verdedigd en begon zijn betoog met woorden van dank aan het bestuur van de Bank voor de goede samenwerking die hij met de Bank mocht hebben, aan het management en zijn staf voor de voorbereidingen van het rapport en voor de uitwisseling van ideeën die de commissie voor Sociale Zaken, Gezondheid en Duurzame Ontwikkeling heeft gehad met de Gouverneur van de Bank eerder dit jaar. Ook het Curatorium, de Raad van Bestuur en het secretariaat dankte hij graag voor de vruchtbare samenwerking. De heer Elzinga merkte op erg blij te zijn met de belangstelling die de Assemblee voor dit debat heeft. Eerder had de commissie in verscheidene vergaderingen al goede discussies met de Bank. Die

discussies zijn nodig om de kennis over onze Bank en haar zichtbaarheid voor de parlementariërs uit de lidstaten te vergroten. Die discussies zorgen er ook voor dat de Bank meer betrokken raakt bij de prioriteiten van de Raad van Europa die in de Assemblee aan de orde komen. Wat nog belangrijker is, zo vervolgde de heer Elzinga, is dat dit debat nog eens de «accountability» van de multilaterale ontwikkelingsbank van onze staten onderstreept. Spreker zei te spreken over «onze Bank» omdat de Ontwikkelingsbank van de Raad van Europa een multilaterale ontwikkelingsbank is die nauw verbonden is aan de Raad van Europa. Zij heeft een unieke sociale opdracht die volledig in het verlengde ligt van de waarden van de Raad van Europa.

Hoewel de Bank haar eigen afzonderlijke rechtspersoonlijkheid en volledige financiële autonomie heeft, is zij subject van een deelovereenkomst van 40 lidstaten – de aandeelhouders – en kent zij aldus een grote overlap met het geografische gebied van de Raad van Europa. Alle leden van de Raad van Europa kunnen lid worden van de Bank; de landen die nog geen lid zijn raadde de heer Elzinga aan van dat privilege gebruik te maken.

Voorts geldt dat de CEB onder het hoogste gezag valt van de Raad van Europa: alle projecten moeten in overeenstemming zijn met zijn politieke en sociale doelstellingen. De leden van de Raad van Bestuur, die als vertegenwoordigers van de aandeelhouders van de Bank alle projectleningen moeten goedkeuren moeten dan ook eerst een advies van de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa ontvangen.

De heer Elzinga zei enkele voorbeelden te willen geven van de toegevoegde sociale waarde die de Bank door haar leningen heeft. Nog geen twee weken geleden stemde de Raad van Bestuur in met leningen aan de regering van Albanië ten behoeve van het Universiteitsziekenhuis van Tirana, aan de regering van Bosnië en Herzegovina om de toegang voor jonge studenten tot huisvesting mede mogelijk te maken, aan banken in Bosnië-Herzegovina en Bulgarije om productie-investeringen van micro- en kleine bedrijfjes, verspreid in beide landen, te financieren teneinde het scheppen van werkgelegenheid te stimuleren, aan een provincie in Frankrijk voor de cofinanciering van een investeringsprogramma op het gebied van onderwijs en familie zaken en aan de regering van Litouwen in de vorm van een financieringsfaciliteit voor de publieke sector – een nieuw financieel instrument dat de ECB heeft ontwikkeld – voor de cofinanciering van een investering van een infrastructuur programma van de overheid op het gebied van culture, sport, gezondheid en onderwijs, alsmede voor de bouw van kantoor- en gerechtsgebouwen. Al deze projecten liggen, zoals men kan zien, volledig in het verlengde van de sociale doelstellingen en de waarden van de Raad van Europa en komen direct ten goede aan de inwoners van de lidstaten, zo voegde de heer Elzinga toe.

Tijdens een vergadering van de Raad van Bestuur waarvoor de heer Elzinga tot zijn genoegen was uitgenodigd, heeft de Bank laten zien dat zij de flexibiliteit bezit om zich aan te passen aan noodsituaties. In die vergadering werden discussies gevoerd over de situatie in Bosnië en Herzegovina, Kroatië en Servië na de recente verwoestende overstromingen daar. De Raad stemde in met de herstructurering van leningen aan deze landen zodat zij de in staat zijn de schade van de overstromingen te herstellen. Daarnaast werd tot een schenking aan het International Trust Fund Enhancing Human Security besloten. Deze schenking zal worden gebruikt om gebieden in Bosnië en Herzegovina waar landmijnen ten gevolge van de overstromingen zijn verplaatst en zoekgeraakt opnieuw te inspecteren en in kaart te brengen.

De heer Elzinga zei te hopen dat de afgevaardigden zijn rapport en de ontwerpaanbeveling hebben gelezen. Hij voegde toe hen graag een indruk te willen geven van zijn belangrijkste bevindingen. Eén daarvan luidt dat de Bank er goed voor staat en zich snel aanpast aan de veranderingen op

de financiële markten. Ondanks het feit dat zij door de ratingbureaus is afgewaardeerd van de AAA naar de AA+ status met een stabiel vooruitzicht wegens de afwaardering van veel van haar aandeelhouders en schuldeisers, houdt de Bank toegang tot kapitaal tegen de meest gunstige voorwaarden en worden alle leningen nog immer terugbetaald. Aangepast heeft de Bank zich door meer nadruk te leggen op de sociale meerwaarde van de projecten die van al haar leden komen én door het accent op de project indienende landen wat te spreiden waarmee zij recht doet aan de verschillende effecten van de financiële en economische crisis op de diverse landen en regio's. De vraag naar nieuwe leningen zakte aanvankelijk weg wegens de onwil of de onmacht van de leden daartoe als gevolg van de crisis, maar de interesse in nieuwe projecten neemt weer toe.

De aanbevelingen zijn toegespitst op drie hoofdthema's, zo vervolgde de heer Elzinga. Om de kwaliteit van projecten verder te verbeteren en meer in lijn te brengen met de sociale doelstellingen en waarden van de Raad van Europa moet de Bank investeren in nog hechtere samenwerking met de Raad van Europa, zijn Parlementaire Assemblee, het Congres van Lokale en Regionale Overheden en met de Mensenrechtencommissaris van de Raad van Europa. Om de kwaliteit van de projecten verder te verbeteren dient de bank te investeren in het verbeteren van haar zichtbaarheid voor regeringen, maar ook voor parlementen en regionale en lokale overheden. Teneinde haar flexibiliteit om zich snel aan veranderingen in haar omgeving aan te passen te vergroten dient de Bank te investeren in het stroomlijnen van haar sturingsmodel aangezien haar huidige bestuursstructuren en procedures dateren uit een tijd waarin de economie stabiel was, de kapitaalmarkten meer volatiel waren en de Bank slechts 8 leden had in tegenstelling tot de huidige 40.

De heer Elzinga sloot af met de opmerking dat de suggesties zoals die zijn gedaan in het rapport en in de ontwerpresolutie de Bank zullen helpen haar agenda vooral te richten op het versterken van haar positie in haar niche-activiteiten. Hij zei te hopen dat de afgevaardigden het daarmee eens zullen zijn.

Debat

Aan het debat over dit rapport is deelgenomen door de heer **Kox** die het woord voerde namens de fractie van Verenigd Europees Links. Hij merkte op dat dit huis van democratie en mensenrechten zijn sterke banden met een Bank, die

bijna een «triple A rating» heeft, bespreekt op basis van een zeer nauwkeurig rapport van een gewaardeerd lid wiens politieke groep niettemin niet bekend staat wegens zijn warme betrekkingen met banken en de financiële sector in Europa. Dat moge een raar lijken en klinken, maar dat is het niet omdat het hier om een speciale Bank gaat wier voornaamste doel is gelegen niet in het behalen van zo veel mogelijk winst voor haar aandeelhouders, maar van sociale winst voor onze burgers en onze samenlevingen. Deze speciale Ontwikkelingsbank van de Raad van Europa is onze Bank, en daarom is het bespreken van de activiteiten van de Bank meer dan de moeite waard. De heer Kox begroette vervolgens de Gouverneur en de andere vertegenwoordigers van de Bank en dankte hen voor hun werk en de effecten daarvan.

De heer Kox zei te hopen dat de Bank met het voorstel van de rapporteur om de banden van de Bank met de Raad van Europa en deze Assemblee te versterken teneinde haar impact en haar verhoudingsgewijze voordeel te maximaliseren kan instemmen. Het doorgaan met het verbeteren van het bestuur en met de kwaliteitsbescherming is een goed advies van de rapporteur aan de leden en aan de Bank. Zou de rapporteur wat dieper kunnen ingaan op de vraag hoe wij als parlementariërs een bijdrage zouden kunnen leveren aan het beleid van de Bank en aan de zicht-

baarheid van zijn activiteiten, die wat verbetering kunnen gebruiken? Hoe kunnen wij als parlementariërs de samenwerking tussen de Raad van Europa, de Raad van Bestuur van de Bank en deze Assemblée versterken? Naar de opvatting van de Gouverneur daarover was de heer Kox erg benieuwd.

De heer Kox vervolgde met de mededeling dat hij ook graag de mening van de Gouverneur en de rapporteur zou willen vernemen over samenwerking met die enorme, andere bank, de Europese Investeringsbank. Tijdens een bezoek van het Presidential Committee bezochten de President van de Assemblée en de fractieleiders deze bank in Luxemburg. Hoe zien de relaties met die bank eruit? Is er sprake van concurrentie. Zou er meer synergie kunnen zijn in het werk van onze, kleine Bank en deze grote bank van de EU?

Ter afsluiting merkte de heer Kox op dat zijn fractie de resolutie en de daarin opgenomen voorstellen ondersteunt.

In tweede termijn is de heer Elzinga ingegaan op een aantal bijdragen van deelnemers aan het debat. Naar dit deel van zijn betoog wordt hier kortheidshalve verwezen (zie AA14CR25, blz. 9 en 10)

Resolutie

Aan het slot van het debat heeft de Assemblée een resolutie aanvaard die is afgedrukt onder nr. 2007.

8. Openbaar bestuur in Europa in verandering: publieke dienstverlening bedreigd?

Rapport

Door het Committee on Rules of Procedure, Immunities and Institutional Affairs is een rapport uitgebracht waarin wordt geconstateerd dat de aanzienlijke veranderingen in het openbaar bestuur die in de meeste lidstaten van de Raad van Europa zijn doorgevoerd ingrijpende gevolgen hebben gehad op de organisatie, omvang en kwaliteit van de publieke dienstverlening. Grote delen van de publieke sector werden geprivatiseerd, overheidstaken werden «geoutsourced» en agentschappen werden in het leven geroepen om overheidstaken uit te voeren buiten de invloedssfeer van de overheid. Talloze Europese staten deden een beroep op de private kapitaalmarkt om sommige publieke diensten te kunnen financieren en de meeste van hen voerden privatiserings- en dereguleringsbeleid in om de markt te stimuleren en om extra inkomsten voor de staat te genereren. Nieuw «public management» werd beschouwd als de noodzakelijke weg om het openbaar bestuur te moderniseren en efficiënter, effectiever en rendabeler te maken. Deze hervormingen zijn in een versnelling geraakt aangezien de economische en financiële crisis van 2008, in de context van budgettaire beperkingen en de crisis van de verzorgingsstaat en ingrijpende bezuinigingsmaatregelen het openbaar bestuur onder steeds zwaardere druk heeft gezet: een afnemend arbeidspotentieel, kortingen op lonen en verslechtering van de werkgelegenheid. Sommige van de hervormingen zijn succesvol geweest, maar andere kenden negatieve effecten: zij leidden tot een versnipperde publieke dienstverlening, controleverlies over de publieke diensten bij de overheden, afnemende kwaliteit van dienstverlening, in sommige gevallen hogere kosten en per saldo tot een verlies van vertrouwen in democratische instituties bij de burger.

Een fundamenteel deel van de Europese sociale modellen bestaat uit publieke diensten die economisch verantwoord en van hoge kwaliteit zijn. Kijkend naar de grote zorgen die de samenleving heeft over de toekomst van de publieke dienstverlening in Europa nodigt de Parlementaire

Assemblee de lidstaten uit de belangen van hun burgers en de gemeenschappelijke Europese waarden centraal te stellen bij iedere bestuurlijke hervorming en om de economische en sociale rechten te beschermen. Zij pleit er verder voor de doorgevoerde hervormingsmaatregelen op gedegen wijze te evalueren en na te gaan of deze hervormingen in lijn liggen met het politieke concept van sociale cohesie die de kern vormt van de missie van de organisatie.

Debat

Het rapport is in de Assemblee verdedigd door de rapporteur van de commissie, de heer **Kox**, die zijn betoog inleidde met de opmerking dat hij het een eer vond een ontwerpresolutie en een ontwerpaanbeveling te mogen verdedigen die in de commissie reeds unaniem en zonder amendementen waren aanvaard; en dat terwijl het rapport handelt over een onderwerp dat overal in onze lidstaten en hun parlementen aanleiding vormde voor grote politieke controversen: hoe organiseren wij het openbaar bestuur en de publieke dienstverlening. De heer Kox stelde de vraag of hij mocht veronderstellen dat, ondanks het feit dat over het onderwerp een intensief politiek debat is en wordt gevoerd, het nu voorgelegde rapport kan worden beschouwd als een min of meer adequate beschrijving van wat op dit terrein in de afgelopen tientallen jaren is gebeurd. Gedurende die periode was het openbaar bestuur overal in Europa om diverse redenen in een staat van voortdurende verandering en de publieke dienstverlening veranderde ingrijpend als gevolg van hervormingen in het openbaar bestuur.

De heer Kox merkte voorts op dat het, toen hij de afgelopen twee jaar aan het rapport had gewerkt, niet zijn doel was geweest zijn ideeën ten beste te geven over hoe het openbaar bestuur en de publieke dienstverlening het beste in onze lidstaten zouden kunnen worden georganiseerd, hoe interessant die ideeën ook, althans voor sommigen, ook zouden zijn geweest.

Doel is geweest de Assemblee een rapport aan te bieden dat laat zien hoe het openbaar bestuur en de publieke dienstverlening in onze lidstaten zijn georganiseerd en hoe ingrijpend zij in de afgelopen 20 jaar zijn veranderd. Hij zei zijn best te hebben gedaan zijn rapport te baseren op beschikbare feiten en cijfers, wetenschappelijk onderzoek in heel Europa, de analyses van en vergaderingen met deskundigen en de uitkomsten van diverse parlementaire onderzoeken. Hij dankte al diegenen die hem hadden geholpen tot de informatie door te dringen en de veranderingsprocessen te begrijpen – hun herkomst, de doelstellingen en de resultaten. Van de vele studies van de OESO zei hij dankbaar gebruik te hebben gemaakt. Uiterst nuttig was een hoorzitting van de commissie in Parijs, met bijdragen van bekende deskundigen op dit gebied. In het bijzonder noemde de heer Kox prof. Massimo Florio van de Universiteit van Milaan. Veel baat zei de heer Kox ook te hebben gehad bij de discussies met vertegenwoordigers van de European Bank for Reconstruction and Development, die de ontwikkelingen in het openbaar bestuur en de openbare dienst, vooral in de Oost-Europese landen van de Raad van Europa op de voet volgt. De heer Kox zei veel dank verschuldigd te zijn voor de steun die hij ontving van de kant van diverse vakbonden en instituten die uiteraard de gevolgen van de veranderingen in het openbaar bestuur voor de overheidsdiensten in het algemeen en voor de werknemers in het bijzonder nauwgezet volgen. Uitdrukkelijk noemde hij in dit verband de European Federation of Public Service Unions en de International Labour Organization.

Dankbaar zei de heer Kox ook te zijn voor de mogelijkheid om gebruik te hebben kunnen maken van de informatie die hem ter beschikking was gesteld door het House of Commons van het Verenigd Koninkrijk en de uitgebreide informatie over het onderwerp die door de staf van de

onderzoeksafdeling van de Eerste Kamer van Nederland was verzameld. Het feit dat de bevindingen van het onderzoek – de conclusies en voorstellen met betrekking tot de vraag hoe om te gaan met veranderingen in de organisatie van publieke taken door het openbaar bestuur en door middel van de overheidsdiensten – vrijwel unaniem waren aanvaard door de partijen in de Nederlandse senaat hadden hem geïnspireerd tot het ondernemen van een poging om een rapport, een resolutie en een aanbeveling te schrijven die brede steun zouden kunnen krijgen van de delegaties en fracties in de Assemblee.

De heer Kox merkte voorts op dat, ofschoon hij zijn rapport had gebaseerd op beschikbare feiten en cijfers en op de input van deskundigen en parlementariërs, het ook enkele normatieve elementen bevat. Deze normen werden gestipuleerd door de Assemblee en het Comté van Ministers en bepaalden mede de richting van het onderzoek.

Komende tot het opsommen van de belangrijkste bevindingen van het rapport, merkte de heer Kox op dat deze Assemblee 10 jaar geleden benadrukte dat een hoog gekwalificeerd ambtenarenapparaat een vitale voorwaarde is voor een sterke democratie en de rechtsstaat. De Assemblee nodigde toen de lidstaten van de Raad van Europa uit de belangen van hun burgers en de Europese waarden centraal te stellen bij iedere bestuurlijke verandering. Met het oog op de unieke rol van het openbaar bestuur en zijn bijdrage aan de sociale cohesie en de werkgelegenheid moedigde de Assemblee de lidstaten van de Raad van Europa toen aan alle mogelijke gevolgen te overzien alvorens nieuwe, op de private sector georiënteerde management methoden te introduceren. Het invoeren van zulke methoden, tezamen met grootschalige privatisering en «vermarkting» van publieke dienstverlening, is sedert het begin van de jaren»90 in heel Europa het voornaamste doel van de hervormingen van het openbaar bestuur geweest. Dat is gebeurd onder de vlag van «new public management» teneinde het openbaar bestuur te moderniseren en het efficiënter, effectiever, rendabeler en goedkoper te maken.

De lidstaten van de Europese Unie in het bijzonder werden aangemoedigd om zich te ontdoen van de private delen van hun openbare bestuur.

Verschillende richtlijnen van de Europese Commissie nodigden de lidstaten uit of, sterker, dwongen hen de markteconomie te liberaliseren en te versterken, de omvangrijke overheid af te slanken en openbare diensten aan de markt over te laten. Min of meer in dezelfde periode zagen staten in Centraal en Oost-Europa, na het abrupte einde van het communistische stelsel en de plotselinge invoering van de pluralistische democratie en de markteconomie, enorme veranderingen in het economisch eigendom en in de organisatie van het openbaar bestuur en de openbare diensten. Ook vele van de nieuwe lidstaten van de Raad van Europa voerden nieuwe management methoden in als basis voor hun bestuur, maar wel onder geheel andere omstandigheden.

Het voortgaande proces in Europa van meer markt en minder overheid is in een versnelling geraakt sedert het uitbreken van de financiële en de economische crisis. Strenge bezuinigingsmaatregelen hebben het openbaar bestuur en de publieke dienstverlening onder enorme druk gezet in bijna alle lidstaten. In 2012 gaf de Assemblee uiting aan zijn zorgen over de gevolgen van de bezuinigingsmaatregelen voor de democratische en sociale rechten. In de winter van 2013 sprak de Commissaris voor de Mensenrechten van de ernstige bedreiging van de meer dan 60 jaren sociale solidariteit en bescherming van mensenrechten, veroorzaakt door maatregelen op het terrein van het openbaar bestuur en de publieke dienstverlening als gevolg van crisismanagement en bezuinigingen. De heer Kox raadde zijn uitstekende rapport ter lezing aan iedereen aan.

De heer Kox vervolgde zijn betoog met de opmerking dat zijn rapport tal van data met betrekking tot de veranderingen in het openbaar bestuur en hun gevolgen voor de overheidsdiensten samenbrengt en ze afmeet tegen

de eerder door de Raad van Europa geformuleerde normen. Deze dat vormen de basis van de tekst van de resolutie waarover de Assemblee vandaag besluit. Deze herinnert aan de eerdere aanbevelingen over de hervormingen van de ambtelijke dienst en brengt de zorg tot uitdrukking dat de recente hervormingen van het openbaar bestuur, ondanks onze normen, te veel zijn ingegeven door management- en budgettaire criteria met alle negatieve gevolgen van dien voor het functioneren van het openbaar bestuur, de kwaliteit van de publieke dienstverlening en het vertrouwen van de burgers in het openbaar bestuur en in het functioneren van de democratie. De resolutie bevat ook enkele lessen uit het verleden die kunnen voorkomen dat in de toekomst dezelfde fouten worden gemaakt.

Resolutie en aanbeveling

Aan het slot van het debat heeft de Assemblee een resolutie en een aanbeveling aanvaard die zijn terug te vinden onder resp. nr. 2008 en 2050.

De voorzitter van de delegatie,
Franken

De griffier van de delegatie,
Nieuwenhuizen